

CALENDAR TEATRAL

AUGUST

6 august – 135 de ani de la nașterea **Marei Ciucurescu** (m. 11 febr. 1939), actriță socotită urmașa Frosei Sarandi. Asemuită lui Ion Petrescu pentru „intuiție și putere spontană de întrupare”, apreciată pentru sinceritate, simțire și seriozitate pe scenă. Activează la Naționalul din București, la cel din Iași, în Compania Bulandra. A jucat și feerie, și dramă, dar în istoria teatrului a rămas ca una dintre cele mai mari interprete de comedie. A avut farmec și haz în roluri molièrești, iar interpretarea personajelor caragialiene *Veta, Zița, Zoe, Mița* a fost prețuită chiar de autor.

9 august – 370 de ani de la nașterea lui **John Dryden** (m. 1 mai 1700), scriitor englez. A încercat aproape toate genurile dramatice populare în zilele sale: comedie, tragicomedie, „operă” (piese cu interludii muzicale), tragedii în versuri albe, adaptări după Shakespeare și forma al cărei inventator și cel mai important reprezentant a fost – tragedia eroică în cuplete ritmate. Cea mai bună piesă a sa este considerată *All for love*, o repovestire a dragostei dintre *Antoniu și Cleopatra*.

14 august – 80 de ani de la nașterea lui **Giorgio Strehler** (m. 25 decembrie 1997), unul dintre cei mai compleți oameni de teatru ai secolului XX. După ce montează în Elveția (în timpul războiului) și în Italia pentru mai multe companii, fondează la Milano împreună cu Paolo Grassi, *Piccolo Teatro* (1947), inaugurat cu *Azilul de noapte* de Gorki. A semnat afișele a circa 200 de spectacole, unele reluate în decursul anilor. Autorii lui preferați: Shakespeare, Goldoni, Pirandello, Brecht, Cehov. Printre ultimele spectacole se numără *Elvira o la passione teatrale* (1987) și *Faust fragmente* (1991) unde avea rolul titular. În 1968 fondează *Teatro Azione*, unde realizează *Cântecul călugăriței lusitane* de P. Weiss – anticipând teatrul sărac – și *Sfânta Ioana a abatoarelor* de Brecht.

21 august – 130 de ani de la nașterea lui **Leonid Andreev** (m. 12 septembrie 1919), dramaturg rus, prieten cu Gorki. Cele mai importante piese: *Viața omului* (1906) și *Cel care primește palme* (1914).

30 august – 85 de ani de la căderea, pe frontul de la Predeal, a lui **Mihail Săulescu** (n. 23 febr. 1888), gazetar, poet, prozator și dramaturg. Autor a doar două piese terminate, drame într-un act, cea mai cunoscută fiind *Săptămâna luminată*, de la a cărei premieră absolută s-au împlinit în septembrie trecut 80 de ani. La 90 de ani de la scriere și 28 de la publicare, cea de-a doua, *În fața mării*, deși extrem de interesantă (înrudită cu *Micul Eyolf*), nu a suscitat atenția nici unui teatru profesionist.

SEPTEMBRIE

9 septembrie – 105 de la moartea lui **Matei Millo** (n. 25 nov. 1814), actor, director de scenă, traducător, dramaturg, director al Teatrului celui Mare de la Copou și, respectiv, din București. Studii la Academia Mihăileană. Începutul succeselor îl constituie cânteculele comice ale lui Alecsandri și premiera absolută a *Chiriței în provincie* – în care joacă în travesti, cu enorm succes. În 1885 vine în București, la Teatrul cel Mare, unde va funcționa intermitent. Într-o epocă dominată de franțuzisme, adaptări și localizări, Millo s-a axat în special pe piese despre realitățile românești, preferând să înfățișeze oameni din popor în piese ca *Baba Hârca*, *Kera Nastasia*, ori diverse monoloage, canțonete și cânteculele comice care au făcut parte dintr-un repertoriu personal permanent al artistului. A fost creatorul rolului *Shylock* (1851) în România. Ajunsesse la o popularitate imensă, mai ales în rândul publicului care-și cumpăra biletul „cu mărunțeaua”.

15 septembrie – 90 de ani de la nașterea lui **Emil Botta** (m. 24 iul. 1977), actor și poet. A activat la Teatrul Național din București și în Compania Bulandra, Teatrul Comoedia, S.C.I.T.A., 13+1. Roluri în: *Dar nu e nimic serios* de Pirandello, *Iphigenia la Delphi* de Hauptmann, *Îngerul a vestit pe Maria* de Claudel, *Strigoii* de Ibsen, *Năpasta* de Caragiale, *Othello* de Shakespeare.

15 septembrie – 50 de ani de la moartea **Ludmillei Pitoëff** (n. 25 dec. 1895), mare actriță franceză de origine gruzină, soția lui Georges Pitoëff. Trupa care le purta numele impune dramaturgi francezi noi, socotiți dificili (Anouilh, Cocteau, Claudel). Din trupă au făcut parte nume de marcă în istoria teatrului: Lugué-Poë, Dullin, Antonin Artaud (partenerul Ludmillei în *Liliom* de Molnar), Michel Simon... Admirată și în România (1926), unde a venit cu *Henric al IV-lea* și *Sase personaje...* de Pirandello, *Puterea întunericii* de Tolstoi, *Sfânta Ioana* de Shaw (rolul titular constituind cel mai mare succes al său).

19 septembrie – 40 de ani de la moartea **Luciei Sturdza Bulandra** (n. 25 aug. 1873), actriță, profesoară, conducătoare de teatru. Elevă a Aristizzei Romanescu. Joacă la Naționalul bucureștan, în Compania Davila, în Compania Marioara Voiculescu (1912), devenită Voiculescu–Bulandra, și apoi Bulandra–Manolescu–Maximilian–Storin. Are succes în personaje de mare autoritate și prestanță, de o eleganță rece, distantă – gen regine. tarine, prințese –, dar și în *Ranevskaia* din *Livada de vișini* a lui Cehov – rol reluat de-a lungul carierei, *Doamna Warren* din piesa lui Shaw, și în savanta Dinescu din *Citadela sfârâmată* de Horia Lovinescu etc. După moartea soțului ei, actorul Tony Bulandra, are câteva angajamente nesigure, cu roluri puține, apoi devine directoarea Teatrului Municipal din București, care după moartea ei îi va purta numele.

OCTOMBRIE

9 octombrie – 80 de ani de la nașterea lui **Tadeusz Rozewicz**, poet, romancier și dramaturg polonez, ale cărui lucrări îmbină elemente de avangardă poloneză cu teatrul absurdului. Dintre piesele sale, de menționat: *Cartoteca* (1960) și ciclul *Martorii* (1962).

16 octombrie – 85 de ani de la moartea lui **Constantin Radovici** (n. 13 febr. 1876), mare actor român și conducător al mai multor trupe teatrale, regizor și autor dramatic. A jucat la Teatrele Naționale din Craiova și București, în companiile „Davila” și „Marioara Voiculescu”, la Schauspielhaus (Berlin) și în numeroasele sale formațiuni proprii. Printre roluri: *Dragomir* (*Năpasta* de Caragiale), *Primarul* (*Un dușman al poporului* de Ibsen), *Samson* (în piesa omonimă de Bernstein), *Actorul* (*Azilul de noapte* de Gorki), *Manasse* (în piesa lui Ronetti-Roman), *Kean* (în drama lui Dumas).

19 octombrie – 175 de ani de la moartea lui **François-Joseph Talma** (n. 15 ian. 1763), apreciat actor francez. A debutat la Comedia Franceză în 1787, și în curând a declanșat reforma rostirii (în favoarea unei mai mari naturaleți) și a costumului (în favoarea acurateții istorice). După Revoluție, a condus Comedia Franceză. Mare tragedian, joacă uneori și comedie. Rămâne pe scenă până la moarte.

19 octombrie – 40 de ani de la moartea lui **Mihail Sadoveanu** (n. 5 nov. 1880). Numele marelui romancier se leagă și de teatru: perioada directoratului său la Naționalul din Iași (1910–1919) este una dintre cele mai importante ale instituției respective. Autor al unor scrieri pentru scenă, între care piesa într-un act *Zile vesele după război*.

27 octombrie – 65 de ani de la moartea lui **Bogdan Amaru** (n. 6 apr. 1907), publicist și literat, a scris un roman al cărui manuscris s-a pierdut. Singura lui piesă de teatru – *Goana după fluturi* (apreciată de E. Lovinescu, G.M. Zamfirescu, Eugen Jebeleanu ș.a.) – a fost publicată și jucată postum, în anii '60.

30 octombrie – 250 de ani de la nașterea lui **Richard Sheridan** (m. 7 iul. 1816), scriitor irlandez și director de teatru, cel mai de seamă reprezentant al comediei engleze în secolul XVIII. Comedia sa de debut, *Rivalii* (1773), îl plasează în doar câteva zile de la reprezentare printre autorii cei mai celebri din Anglia. Anul următor preia conducerea faimosului Drury Lane, pe care l-a reconstruit în 1794 și de care s-a despărțit doar după incendiul devastator din 1809. Capodopera sa poate fi socotită *Școala calomniei*. Alte piese: *Critica sau repetiția unei tragedii*, *Pissarro* (adaptare după Kotzebue).

Daria DIMIU

Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu”